

T.O. Gelezen 18/01/2025

**HEDEN
TER BESLISSING**

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Beantwoording Kamervragen over de
landgoederenvrijstelling

Datum

13 januari 2025

Notanummer

2025-0000009458

Bijlagen

1. Kamerbrief

1. Aanleiding

Op 19 december 2024 heeft het TK-lid Stultiens (GroenLinks-PvdA) schriftelijke vragen ingediend over de landgoederenvrijstelling. U bent primair verantwoordelijk voor de Natuurschoonwet 1928 (NSW) die fiscale voordelen¹ biedt aan eigenaren van landgoederen met als doel het natuurschoon op landgoederen te behouden. De (materiële) criteria waaraan landgoederen moeten voldoen om gebruik te maken van deze fiscale faciliteiten zijn opgenomen in het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928 (RB NSW) waarvoor de staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LNVN) primair verantwoordelijk is. Daarom zijn de concept-antwoorden op deze Kamervragen met ambtelijk LNVN afgestemd en wordt staatssecretaris Rummenie door hen hierover geïnformeerd. De driewekentermijn voor beantwoording van schriftelijke Kamervragen is op 15 januari verstreken.

2. Beslissing

- Bent u akkoord met de conceptantwoorden in de bijlage van de aanbiedingsbrief? Zo ja, dan adviseren wij u de aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer te ondertekenen.
- Graag uw akkoord voor het openbaar maken van de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's. Omliggende delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt.

Akkoord

Akkoord

3. Kernpunten

- Het aantal NSW-landgoederen is afgelopen 10 jaar per saldo toegenomen (6655 in 2024 ten opzichte van 5467 in 2014). Zolang de NSW bestaat worden er jaarlijks meer landgoederen gerangschikt. Deze toename wordt deels veroorzaakt door splitsing van reeds bestaande NSW-landgoederen, door bijvoorbeeld vererving, waarbij na de splitsing elk landgoed nog blijft voldoen aan de NSW-voorwaarden en deels door de aanleg van nieuwe landgoederen. Er zijn geen signalen bekend bij RVO, Belastingdienst noch de Ministeries van Financiën en LNVN dat deze toename (deels) te wijten is aan het opzetten van fiscale ontwijkingsconstructies. In het IBO vermogensverdeling (2022) is bij casus 2 aandacht gevraagd voor de fiscale voordelen van een NSW-landgoed,

¹ In de erfbelasting, de schenkbelasting, de overdrachtsbelasting, de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting en op gemeentelijk niveau in de onroerendezaakbelasting.

echter het landgoed moet ook in die gevallen aan alle natuurschoonvereisten voldoen, en aan de instandhoudings- en bezitseisen.

- De conclusie van de evaluatie is dat de NSW van groot belang is voor de instandhouding van landgoederen en daarmee voor het behoud van natuurschoon. Tegelijkertijd wordt geconcludeerd dat de NSW op onderdelen verbeterd kan worden.
- In de kabinetsreactie op de evaluatie (2016) is aangekondigd dat verbeterpunten via aanpassingen van het RB NSW worden vormgegeven. Deze aanpassingen zijn in werking getreden met ingang van 1 januari 2021 (met overgangsrecht).
- Afstemming van de beantwoording heeft op ambtelijk niveau plaatsgevonden met LVVN en RVO.

4. Toelichting

- De NSW biedt fiscale faciliteiten voor het behoud en de ontwikkeling van natuurschoon in Nederland met als oogmerk een bijdrage te leveren aan:
 - het behoud van natuurschoon en cultureel erfgoed door landgoederen als geheel te bewaren en versnippering tegen te gaan;
 - het beheer en de aanleg van houtopstanden (o.a. bos) door particulieren;
 - de openstelling van landgoederen voor het publiek.
- In het RB NSW staan de (materiële) voorwaarden waaraan een onroerende zaak moet voldoen om te kunnen worden aangemerkt als landgoed voor de NSW.
- Een NSW-landgoed is kort gezegd een onroerende zaak (in beginsel in Nederland gelegen) met een aaneengesloten oppervlakte van minimaal 5 hectare (ha), die voor ten minste 30% bestaat uit houtopstanden (o.a. bossen) en/of natuurterreinen. Opstallen kunnen als onderdeel van het landgoed 'mee gerangschikt' worden, zolang zij geen inbreuk maken op het natuurschoon.
 - Onroerende zaken kleiner dan 5 ha kunnen als landgoed worden aangemerkt indien deze (behoudens onroerende zaken van ten hoogste 1 ha groot) voor ten minste 50% bestaan uit houtopstanden (o.a. bossen) en/of natuurterreinen. Daarnaast dient er een nauwe historische band te bestaan met een aangrenzend landgoed en:
 - a. de onroerende zaak grenst aan een zelfstandig NSW-gerangschikt landgoed van minimaal 5 ha (zogenoemde aanleunende landgoederen), of
 - b. de onroerende zaak grenst aan een andere nog niet NSW-gerangschikte onroerende zaak kleiner dan 5 ha en de onroerende zaken zijn samen groter dan 5 ha. Tevens geldt dat beide onroerende zaken individueel minimaal 1 ha groot dienen te zijn (zogenoemde samenwerkende landgoederen).²
 - Een bijzondere categorie landgoederen binnen de NSW vormen de 'buitenplaatsen' Deze kunnen ook kleiner zijn dan 5 ha. Een buitenplaats is een onroerende zaak met daarop een kasteel of landhuis met een daarmee verbonden historische tuin van minimaal 1 ha waarvan de aanleg dateert van

² Een opstal op samenwerkende of aanleunende landgoederen kan alleen mee gerangschikt worden als het een Rijksmonument is of vóór 1950 is gebouwd en na deze datum zijn uiterlijk heeft behouden. Bij samenwerkende of aanleunende landgoederen gelden strikte regels voor het rangschikken van functionele bebouwing.

vóór 1900 en die herkenbaar aanwezig is. Ten minste één van de onderdelen van de buitenplaats moet een Rijksmonument zijn.

- Eigenaren van NSW-landgoederen komen in aanmerking voor diverse fiscale faciliteiten. Er zijn twee soorten faciliteiten:
 - a. eenmalige fiscale faciliteiten die in de NSW zelf staan en
 - b. jaarlijks verleende fiscale faciliteiten die zijn opgenomen in de desbetreffende heffingswetten met verwijzing naar de NSW.

- a. Eenmalige faciliteiten bij verkrijging van een NSW-landgoed:
 - Gedeeltelijke vrijstelling van erf- of schenkbelasting, of een volledige vrijstelling indien het landgoed is opengesteld voor publiek (wandelaars). Dit is de enige faciliteit die onderscheid maakt tussen wel en niet opengestelde NSW-landgoederen. Er geldt een instandhoudingseis van 25 jaar. Als niet aan deze eis wordt voldaan, volgt volledige invordering van de oorspronkelijke belastingclaim. Daarnaast geldt een bezitseis van 25 jaar, waarbij als er niet aan wordt voldaan, invordering plaatsvindt naar rato van de nog niet verstreken termijn.
 - Vrijstelling van de overdrachtsbelasting bij de verwerving van een NSW-landgoed anders dan door vererving. Hier geldt alleen een instandhoudingseis van 25 jaar met volledige invordering van de oorspronkelijke belastingclaim als niet aan deze eis wordt voldaan.

- b. Jaarlijkse faciliteiten:
 - Op het gebied van de inkomstenbelasting:
 - lagere WOZ-waarde van de eigen woning bij de bepaling van inkomsten in box 1 (het eigen woningforfait) of van een andere woning in box 3.
 - de (onbebouwde) grond van een gerangschikt landgoed telt niet mee in de bepaling van het vermogen in box 3;
 - Op het gebied van de gemeentelijke onroerendezaakbelasting (OZB):
 - de onbebouwde grond van een gerangschikt landgoed is vrijgesteld van OZB;
 - lagere WOZ-waarde van de woning bij vaststelling van de OZB.
 - Op het gebied van de vennootschapsbelasting:
 - vrijstelling van vennootschapsbelasting onder bepaalde voorwaarden.

- Uit de evaluatie blijkt dat de NSW van groot belang is voor de instandhouding van krachtens die wet gerangschikte landgoederen en daarmee voor het behoud van het natuurschoon op deze landgoederen. Tegelijkertijd blijkt uit de evaluatie dat op onderdelen aanpassingen wenselijk zijn waardoor de effectiviteit van de NSW zou kunnen verbeteren. In de kabinetsreactie op de evaluatie (2016) is aangegeven welke aanbevelingen door het kabinet zijn overgenomen. Het kabinet heeft vrijwel alle aanbevelingen overgenomen.
- Dit is gerealiseerd door aanpassing van het RB NSW per 1 januari 2021. Doel van deze aanpassingen is dat het natuurschoon op landgoederen meer robuust en meer gewaarborgd is.
- Destijds was de schatting dat van de 5.900 NSW-landgoederen per 1 januari 2018 er 1.200 NSW-landgoederen niet per 1 januari 2021 zouden voldoen aan

de nieuwe voorwaarden in het RB NSW en dat naar verwachting 600 van de 1.200 landgoederen binnen de overgangperiode van maximaal 10 jaar³ zouden voldoen aan de nieuwe voorwaarden in het RB NSW. Dit betekent dat naar verwachting voor 600 landgoederen de NSW-rangschikking uiterlijk per 1 januari 2031 vervalt. Dit zullen vooral kleinere landgoederen en solitaire golfbanen zijn die nauwelijks een bijdrage leveren aan de doelstellingen van de NSW. Zij dragen weinig bij aan een robuust natuurschoon. Dit is in overeenstemming met de bedoeling van de wijzigingen van het RB NSW en de kabinetsreactie op de uitkomsten van de evaluatie.

- Als een landgoed niet meer voldoet aan de instandhoudingseis leidt dat normaliter tot invordering van belastingclaims (niet-ingevoerde erf- en schenkbelasting en niet-geheven overdrachtsbelasting). Door het wettelijke overgangsrecht in de wet Overige fiscale maatregelen 2021 zal geen invordering plaatsvinden voor het deel van de onroerende zaak dat (enkel op grond van de nieuwe regels) niet meer voldoet aan de nieuwe voorwaarden om als landgoed te worden aangemerkt.

Communicatie

Uw woordvoerder is op de hoogte van deze Kamervragen en beantwoording.

Politiek/bestuurlijke context

Er lijkt geen duidelijke aanleiding voor deze vragen over de NSW-faciliteiten.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

-0-

³ Het overgangsrecht vervalt eerder bij verandering van eigenaar (tenzij door vererving of ten gevolge van een verdeling van een gemeenschap of van een nalatenschap). Overgangsrecht kan van toepassing zijn voor de erf- en schenkbelasting en overdrachtsbelasting inzake verkrijgingen in de jaren voor 2020.